

מפתח תשובות נכונות

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	שאלה
(3)	(3)	(1)	(3)	(1)	(3)	(3)	(1)	(1)	(1)	תשובה

20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	שאלה
(1)	(3)	(3)	(4)	(4)	(1)	(2)	(4)	(1)	(1)	תשובה

23	22	21	שאלה
(2)	(1)	(1)	תשובה

הטברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: **יָדַע** : **יודע** -

**היחס** : **יָדַע** זה גרם למישהו אחר להיות **יודע**.  
א' זה הפך מישהו/משהו ל-**ב'**.

תשובה (1): חיסן : עמיד. האם **חיסן** זה הפך מישהו **לעמיד**? כן. **חיסן** זה העניק עמידות, כלומר הפך מישהו **לעמיד**.

תשובה (2): הניף : כבד. האם **הניף** זה הפך משהו **לכבד**? לא. **הניף** זה הרים לגובה. היחס הוא שקשה להניף דבר **כבד**.

תשובה (3): הצית : כבוי. האם **הצית** זה הפך משהו **לכבוי**? לא. **הצית** זה הפך משהו לבוער, לההיפך **מכבוי**.

תשובה (4): איחה : שבור. האם **איחה** זה הפך משהו **לשבור**? לא. **איחה** זה הפך משהו למאוחה, ללא **שבור**.

תשובה (1).

2. השאלה: **הלשין** : **דינח** -

**היחס** : **הלשין** זה **דינח** מתוך רצון לפגוע באחר.  
א' זה **ב'** במטרה לפגוע באחר.

תשובה (1): הסית : שכנע. האם **הסית** זה **שכנע** במטרה לפגוע באחר? כן.

תשובה (2): העביר : הזיז. האם **העביר** זה **הזיז** במטרה לפגוע באחר? לא. **העביר** זה **הזיז** משהו מקום למקום.

תשובה (3): שָׁעַר : ניחש. האם **שָׁעַר** זה **ניחש** במטרה לפגוע באחר? לא. **שָׁעַר** ו**ניחש** הן מילים נרדפות.

תשובה (4): הכעיס : הרגיז. האם **הכעיס** זה **הרגיז** במטרה לפגוע באחר? לא. **הכעיס** ו**הרגיז** הן מילים נרדפות.

תשובה (1).

3.

השאלה: **צורף** : זהב - (צורף = אמן היוצר תכשיטי זהב וכסף)

**היחס** : זהב הוא חומר גלם המשמש את **הצורף**.  
ב' הוא חומר גלם המשמש את א'.

- תשובה (1)**: פסל : שיש. האם **שיש** הוא חומר גלם המשמש את **הפסל**? כן.
- תשובה (2)**: כורה : פחם. האם **פחם** הוא חומר גלם המשמש את **הכורה**? לא. **כורה** הוא מי שעובד בחפירה והוצאת משאבים מהקרקע, בין היתר **פחם**.
- תשובה (3)**: צייר : בד. האם **בד** הוא חומר גלם המשמש את **הצייר**? לא. **צייר** הוא אומן שמצייר ציורים על גבי **בד**. הבד הוא חלק מחומרי הגלם של הצייר, אך הצייר לא מעבד את הבד. לעומת זאת, הצורף כן מעבד את הזהב. על פי אותו עיקרון, חומר הגלם אותו מעבד הצייר הוא הצבעים. בנוסף, ניתן לומר כי הצייר מבצע את עבודתו על גבי הבד, ואילו הצורף לא מבצע את עבודתו על גבי הזהב, אלא בעזרתו.
- תשובה (4)**: מלחין : שיר. האם **שיר** הוא חומר גלם המשמש את **המלחין**? לא. **מלחין** הוא מי שמחבר מנגינות שהן חלק מ**שיר**.
- תשובה (1)**.

4.

השאלה: **סימפוניה** : יצירה מוזיקלית -

**היחס** : סימפוניה היא סוג של יצירה מוזיקלית.  
א' זה סוג של ב'.

- תשובה (1)**: אבטיח : פרי הדר. האם **אבטיח** זה סוג של **פרי הדר**? לא. **פירות הדר** הם למשל תפוז, לימון, אשכולית וכדומה.
- תשובה (2)**: פלג : נהר. האם **פלג** זה סוג של **נהר**? לא. **פלג ונהר** הם סוגים שונים של נחל, **פלג** זה נחל קטן ו**נהר** זה נחל ארוך ורחב.
- תשובה (3)**: רומח : כלי נשק. האם **רומח** זה סוג של **כלי נשק**? כן. **רומח** זה חנית, וחנית זה סוג של **כלי נשק**.
- תשובה (4)**: כרכרה : מכונית. האם **כרכרה** זה סוג של **מכונית**? כן, אבל הקשר אינו מדויק כמו בצמד המקורי. בצמד המקורי, א' הוא דוגמה לב', וב' הוא שם כולל לפריטים שהם כמו א'. **מכונית** אינה שם כולל לפריטים הכוללים **כרכרות**. **כרכרה ומכונית** אלו שתי דוגמאות ל**כלי רכב**.
- תשובה (3)**.

5.

השאלה: **שבע רצון** : סיפוק -

**היחס** : **שבע רצון** זה תיאור של מישהו שחש **סיפוק**.  
א' הוא מי שחש ב'.

- תשובה (1)**: זחוח : ענווה. האם **זחוח** הוא מי שחש **ענווה**? לא. **זחוח** הוא גאוותן, כלומר מי שחש **ההפך מענווה**.
- תשובה (2)**: זהיר : סכנה. האם **זהיר** הוא מי שחש **סכנה**? לא. **זהיר** הוא מישהו שנמנע מ**סכנה**, אך גם מישהו זהיר עשוי לחוש סכנה.
- תשובה (3)**: מנוכר : זרות. האם **מנוכר** הוא מי שחש **זרות**? כן. **מנוכר** הוא מי שמביע ריחוק ו**זרות**.
- תשובה (4)**: אהוד : חיבה. האם **אהוד** הוא מי שחש **חיבה**? לא. **אהוד** הוא מישהו שחשים **חיבה כלפיו**. אדם אהוד עשוי לשנוא את כולם, ובכל זאת להיות אהוד.
- תשובה (3)**.

6.

השאלה: "שור!" : הביט - (שור = תביט)

היחס: "שור!" היא מילת ציווי שמטרתה שמישהו אחר יביט.  
א' היא מילת ציווי שמטרתה שמישהו אחר ב'.

תשובה (1): "גור!" : פחד. האם "גור!" היא מילת ציווי שמטרתה שמישהו אחר יפחד: כן. "גור!" משמעותו "פחד!".

תשובה (2): "עור!" : נס. האם "עור!" היא מילת ציווי שמטרתה שמישהו אחר ינוס: לא. נס הוא מי שישן. לכן אם מישהו ציווה על אחר "עור!", מטרתו שמישהו אחר יפסיק לישון / להיות נס.

תשובה (3): "סור!" : סילק. האם "סור!" היא מילת ציווי שמטרתה שמישהו אחר יסלק? לא. "סור!" משמעותו "הסתלק!". לכן, מי שציווה על האחר "סור!" למעשה מסלק את האחר. מכאן, שמי שנענה לציווי "סור!" הסתלק ולא סילק.

תשובה (4): "תור!" : מצא. האם "תור!" היא מילת ציווי שמטרתה שמישהו אחר ימצא? לא. "תור!" משמעותו "חפש!". לכן, מי שנענה לציווי "תור!" יחפש, ולא בהכרח ימצא. מצא זו התוצאה החיובית של החיפוש.

**תשובה (1)**

### הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7.

**השאלה**: לפי אמרה עממית, טיפש הוא מי שנקלע לצרה ואינו יודע כיצד להיחלץ ממנה, פיקח הוא מי שנקלע לצרה ויודע כיצד להיחלץ ממנה, וחכם הוא מי שנמנע מלכתחילה מלהיקלע לצרה.

בהתאם לאותה אמרה עממית, אחד המקרים הבאים מדגים טיפשות, אחר מדגים פיקחות ואחר מדגים חוכמה. איזה מהמקרים הוא הנותר?

**פתרון**: עלינו למצוא מי מהבאים טיפש, מי פיקח ומי חכם. לכן נבדוק את התשובות המוצעות, ונחפש האם האדם המתואר בתשובה מתאים להגדרה של טיפש, פיקח או חכם, כפי שהובאה בפסקה. התשובה הנכונה תהיה זו שאינה מתאימה לאף אחת מן ההגדרות.

תשובה (1): אדם יצא לנסיעה ארוכה במכוניתו. לאחר זמן מה הבחין שמכל הדלק כמעט ריק, אך התעלם מכך והדלק אזל לו באמצע הדרך

התשובה אינה נכונה, שכן מקרה זה מדגים **טיפשות**. האדם שבדוגמה נקלע לצרה כאשר מכל הדלק שלו התרוקן כמעט לחלוטין באמצע נסיעה ארוכה. אותו אדם לא ידע להיחלץ מהצרה, שכן הדלק אזל לו באמצע הנסיעה. אילו אדם זה היה יודע להיחלץ מהצרה, הרי שהיה סוטה מהדרך על מנת להגיע לתחנת דלק בטרם יתרוקן המכל.

תשובה (2): אדם יצא לנסיעה ארוכה במכוניתו. לפני שיצא לדרך וידא שיש לו די דלק במכל

התשובה אינה נכונה, שכן מקרה זה מדגים **חוכמה**. האדם שבתשובה נמנע מלכתחילה מלהיקלע לצרה, כלומר נמנע ממצב בו יאזל לו הדלק. הוא עשה זאת כאשר וידא לפני הנסיעה הארוכה שיש לו מספיק דלק במכל.

תשובה (3): אדם יצא לנסיעה ארוכה במכוניתו. לאחר זמן מה הבחין שמכל הדלק כמעט ריק, ומיד לאחר מכן נתקעה מכוניתו באמצע הדרך בשל תקר בגלגל

זו התשובה הנכונה, שכן מקרה זה אינו מדגים טיפשות, פיקחות או חוכמה. אדם זה נקלע לצרה כשהדלק במיכל שלו התרוקן כמעט לחלוטין בעת נסיעה ארוכה. אדם חכם הוא אדם שנמנע מהצרה מלכתחילה. אדם זה נקלע לצרה ולכן אדם זה אינו חכם. אדם פיקח הוא אדם שיודע להיחלץ מהצרה. אבל, מיד לאחר שאדם זה גילה שאין לו מספיק דלק, נתקעה מכוניתו בשל צרה אחרת - תקר בגלגל. לכן, לא ניתן לדעת האם אותו אדם היה מצליח להיחלץ מהצרה הראשונה אליה נקלע.

אדם טיפש הוא אדם שאינו יודע להיחלץ מצרה. על פי אותו עיקרון, מכיוון שהאדם נתקע לבסוף בשל צרה

שנייה - תקר, ולא בשל מחסור בדלק, לא ניתן לקבוע כי הוא לא ידע להיחלץ מהצרה. נשים לב כי אדם זה נקלע לשתי צרות אך לא ידוע אם הצליח להיחלץ מהן. בנוסף, מצאנו כי האדם שבתשובה (1) נהג בטיפשות, ולכן לא ייתכן שגם אדם זה טיפש. ובכלל – אם אתם לא בטוחים, ניתן לגשת לתשובה (4). מכיוון שכבר מצאנו כי האדם שבתשובה (1) טיפש, וכי האדם שבתשובה (2) חכם, נותר לבדוק האם האדם שבתשובה (4) פיקח.

**תשובה (4):** אדם יצא לנסיעה ארוכה במכוניתו. לאחר זמן מה הבחין שמכל הדלק כמעט ריק, ולכן סטה מהדרך והגיע לתחנת דלק בטרם התרוקן המכל

התשובה אינה נכונה, שכן מקרה זה מדגים פיקחות. האדם שבדוגמה נקלע לצרה, כאשר מיכל הדלק שלו התרוקן כמעט לחלוטין באמצע נסיעה ארוכה. אדם זה גם הצליח להיחלץ מהצרה, שכן הוא סטה מהדרך והגיע לתחנת דלק בטרם התרוקן המכל. אדם פיקח הוא אדם שנקלע לצרה ויודע להיחלץ ממנה, ולכן אדם זה פיקח.

**תשובה (3).**

**8. השאלה:** עוד בשנות השלושים של המאה העשרים נמצא כי העור בקצות האצבעות ברגליים ובידיים של בני האדם מתקמט בעת שהייה ארוכה במים לא בגלל מים החודרים אליו או מרככים אותו, אלא בגלל הוראה ממערכת העצבים המרכזית, הגורמת לכיווץ כלי דם זעירים מתחתיו. ואולם, רק באחרונה נפתרה השאלה העיקרית שהטרידה את המדענים, ונמצא כי אצבעות מקומטות מאפשרות אחיזה טובה יותר של חפצים במים ומונעות החלקה בסביבה רטובה.

לפי האמור לעיל, מהי "השאלה העיקרית שהטרידה את המדענים?"

**פתרון:** השאלה העיקרית שהטרידה את המדענים מוזכרת בסוף הפסקה. שם נכתב: "ואולם, רק לאחרונה נפתרה השאלה שהטרידה את המדענים..." לאחר מכן, נכתב כי המדענים הבינו מהי הסיבה להתקמטות העור: אצבעות מקומטות מאפשרות אחיזה טובה יותר של חפצים במים ומונעות החלקה. אם כן, אם כפתרון ל"שאלה העיקרית שהטרידה את המדענים", מציינים את הסיבה בגינה העור באצבעות מתקמט בעת שהייה במים, הרי שהשאלה שהטרידה את המדענים היא **מה הסיבה בגינה העור מתקמט בעת שהייה ממושכת במים.**

כעת נבדוק את התשובות המוצעות:

**תשובה (1): לשם מה העור באצבעות מתקמט בעת שהייה ארוכה במים?** זו התשובה הנכונה.

בשלב זה אין צורך להמשיך ולבדוק גם את שאר התשובות, אך נעשה זאת לצורך השלמת ההסבר:

**תשובה (2):** מה המנגנון הגורם לעור באצבעות להתקמט בעת שהייה ארוכה במים?

התשובה אינה נכונה. כבר במשפט הפותח את הפסקה מציינים כי כבר משנות השלושים ידוע מדוע העור מתקמט בעת שהייה ממושכת במים. כלומר, המנגנון הגורם לעור להתקמט ידוע כבר שנים רבות, בעוד השאלה שהטרידה את החוקרים נפתרה "רק באחרונה".

**תשובה (3):** מדוע כיווץ כלי דם זעירים מתחת לעור באצבעות מאפשר אחיזה טובה יותר במים?

התשובה אינה נכונה. בפסקה מציינים כי לאחרונה "נפתרה השאלה העיקרית שהטרידה את המדענים". בהמשך אותו משפט נכתב כי "נמצא כי אצבעות מקומטות מאפשרות אחיזה טובה יותר של חפצים במים ומונעות החלקה בסביבה רטובה." זו אינה התשובה לשאלה שמופיעה בתשובה זו. בנוסף, אם שאלה זו היא השאלה שהטרידה את המדענים, הרי שסביר שהינו מוצאים לה תשובה בפסקה. עם זאת, אין לה תשובה בפסקה, ולכן זו לא יכולה להיות השאלה שהטרידה את המדענים.

**תשובה (4):** כיצד מערכת העצבים המרכזית מביאה לידי כיווץ כלי דם זעירים מתחת לעור באצבעות?

התשובה אינה נכונה. אין בפסקה התייחסות של ממש ל**דרך** שבה מערכת העצבים מביאה לידי כיווץ כלי דם מתחת לאצבעות. בפסקה רק מצוינת העובדה שהכיווץ מתרחש בעקבות הוראה של מערכת העצבים. אילו זו הייתה השאלה שהטרידה את החוקרים, הינו מצפים למצוא לה תשובה בפסקה.

**תשובה (1).**

9.

**השאלה:** לפי הכללים הנהוגים בספרייה של מכללה מסוימת, רק סטודנטים ואנשי סגל של המכללה רשאים לקבל כרטיס קורא, המקנה את הזכות לשאול ממנה ספרים. סטודנט המעוניין לקבל כרטיס קורא צריך להציג תעודת סטודנט ולהשאיר בספרייה פיקדון על סך 200 ש"ח. איש סגל המעוניין לקבל כרטיס קורא צריך להציג תעודת עובד ואינו נדרש להשאיר פיקדון. לאחר קבלת הכרטיס, סטודנטים לתואר ראשון רשאים לשאול עד 5 ספרים בו זממן, ואילו סטודנטים לתואר שני ואנשי סגל רשאים לשאול עד 10 ספרים בו זממן.

באיזה מן המקרים הבאים נעשתה פעולה העומדת בניגוד לכללים הנהוגים בספרייה?

**פתרון:** לפנינו שאלת כללים. עלינו למצוא מי מתנהג בניגוד לכללים הנהוגים בספרייה. לכן, נעבור על התשובות המוצעות ונפסול תשובות בהן ייתכן שהאדם שבתשובה נהג בהתאם לכללים, או שבוודאות נהג בהתאם לכללים.

**תשובה (1):** אדם נדרש להשאיר פיקדון כדי לקבל כרטיס קורא, ושאל 10 ספרים בו זממן

התשובה אינה נכונה, שכן יתכן שהמקרה עומד בהתאם לכללים. מכיוון שידוע כי האדם השאיר פיקדון, הרי שלא מדובר באיש סגל. כזכור, איש סגל אינו מחויב להשאיר פיקדון. מכאן שבמקרה זה מדובר בסטודנט. על פי הכללים, סטודנט הלומד לתואר שני רשאי לשאול עד 10 ספרים במקביל. לכן, ייתכן כי זהו סטודנט לתואר שני, ואז האדם שבתשובה נהג בהתאם לכללים.

**תשובה (2):** אדם לא השאיר פיקדון בספרייה, ושאל 3 ספרים בו זממן

התשובה אינה נכונה, התשובה אינה עומדת בניגוד לכללים. מכיוון שידוע כי האדם לא השאיר פיקדון, הרי שמדובר באיש סגל. על פי הכללים כל איש סגל רשאי לשאול עד 10 ספרים בו זממן. אין כל מניעה שאותו איש סגל שאל (רק) 3 ספרים, ומכאן שהפעולה נעשתה בהתאם לכללים.

**תשובה (3):** אדם לא הציג תעודת עובד, לא השאיר פיקדון, וקיבל כרטיס קורא

זו התשובה הנכונה, שכן הפעולה עומדת בניגוד לכללים הנהוגים בספרייה. אילו האדם שבתשובה הוא איש סגל, הרי שעל פי הכללים עליו להציג תעודת עובד על מנת לקבל כרטיס קורא. אם האדם שבתשובה הוא סטודנט הרי שעל פי הכללים עליו להשאיר פיקדון כדי לקבל כרטיס קורא. מכיוון שאדם זה לא הציג תעודת עובד ולא השאיר פיקדון, ובכל זאת קיבל כרטיס קורא, הרי שהפעולה נעשתה בוודאות בניגוד לכללים.

**תשובה (4):** אדם קיבל כרטיס קורא בלי להציג תעודת סטודנט, ושאל בו זממן 8 ספרים

התשובה אינה נכונה, שכן תשובה זו אינה עומדת בניגוד לכללים. מכיוון שידוע כי האדם לא השאיר כרטיס סטודנט, הרי שלא מדובר בסטודנט אלא באיש סגל. מכיוון שעל פי הכללים כל איש סגל רשאי לשאול עד 10 ספרים בו זממן, אין כל מניעה שאותו איש סגל שאל 8 ספרים.

**תשובה (3).**

10.

**השאלה:** \_\_\_\_\_ מצב בריאותו של יואל, לא יהיה זה \_\_\_\_\_ ליטול את התרופה: התברר שלתרופה זו תופעות לוואי \_\_\_\_\_ הוכח שהיא \_\_\_\_\_ בתור תרופה למחלתו.

**פתרון:** נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

**תשובה (1): אם יורע מצב בריאותו של יואל, לא יהיה זה אלא בעקבות החלטתו להפסיק ליטול את התרופה:** התברר שלתרופה זו תופעות לוואי **זניחות, אולם** הוכח שהיא **אינה יעילה כלל** בתור תרופה למחלתו.

**תמצות:** החלק הראשון: אם יורע מצבו של יואל זה יקרה רק מכיוון שהפסיק לקחת את התרופה (לא יהיה זה אלא = רק מכיוון). מכאן ניתן להסיק כי התרופה יעילה. החלק השני: התרופה אינה יעילה ותופעות הלוואי שלה זניחות.

חלקו השני של המשפט מופיע לאחר סימן נקודתיים. כלומר, חלקו השני של המשפט אמור להסביר את חלקו הראשון. עם זאת, בחלקו הראשון של המשפט נכתב שהתרופה יעילה, ולכן שני חלקי המשפט אינם יוצרים משפט הגיוני, ומכאן שתשובה זו אינה נכונה.

**תשובה (2): גם אם ישתפר מצב בריאותו של יואל, לא יהיה זה בעקבות החלטתו ליטול את התרופה:** התברר שלתרופה זו תופעות לוואי **לא נעימות, אולם** הוכח שהיא **יעילה ביותר** בתור תרופה למחלתו.

**תמצות:** החלק הראשון: גם אם ישתפר מצבו של יואל זה לא יהיה בגלל שנטל את התרופה. כלומר, ניתן להסיק כי התרופה אינה יעילה. החלק השני: התרופה יעילה למרות שיש לה תופעות לוואי לא נעימות.

כאמור, חלקו השני של המשפט מופיע כדי להסביר את חלקו הראשון. לכן, אם מחלקו הראשון של המשפט ניתן להסיק שהתרופה אינה יעילה, ובחלקו השני של המשפט נאמר כי התרופה יעילה, הרי ששני חלקי המשפט אינם יוצרים משפט הגיוני. לפיכך, תשובה זו אינה נכונה.

**תשובה (3): אם יורע מצב בריאותו של יואל, לא יהיה זה בעקבות החלטתו להפסיק ליטול את התרופה:** התברר שלתרופה זו תופעות לוואי **חמורות, ואף** הוכח שהיא **אינה יעילה** בתור תרופה למחלתו.

**תמצות:** החלק הראשון: אם מצבו של יואל יורע זה לא יהיה בגלל שהפסיק לקחת את התרופה. כלומר, כנראה שהתרופה אינה יעילה. החלק השני: התרופה אינה יעילה ותופעות הלוואי שלה חמורות.

חלקו השני של המשפט מופיע כדי להוכיח את נכונותו של חלקו הראשון. מחלקו הראשון של המשפט ניתן להסיק שהתרופה אינה יעילה. בחלקו השני של המשפט נאמר כי התרופה אינה יעילה, וכן כי יש לה תופעות לוואי חמורות. מכאן ששני חלקי המשפט יוצרים משפט הגיוני, ולכן זו התשובה הנכונה.

**תשובה (3).**

11.

**השאלה:** כל הדמויות בספריו של רובין \_\_\_\_\_, דמותו של מר וינברג, אשר אינה מצטיירת כדמות \_\_\_\_\_ . אדרבה, מתגלות בה \_\_\_\_\_ . (אדרבה = נהפוך הוא/על אחת כמה וכמה)

**פתרון:** נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

**תשובה (1): כל הדמויות בספריו של רובין עשויות ללא חת, חוץ מדמותו של מר וינברג, אשר אינה מצטיירת כדמות הרואית.** אדרבה, מתגלות בה **נטיות למורד לב ולתבוסתניות**. (ללא חת = אמיץ, מורד לב = פחדנות)

**תמצות:** החלק הראשון: כל הדמויות בספריו של רובין אמיצות, חוץ מזו של וינברג. דמותו של וינברג אינה מצטיירת כדמות אמיצה. כלומר, כולם אמיצים למעט וינברג. החלק השני: דמותו של וינברג פחדנית ומתנהגת בתבוסתנות.

הקשר המוצע הוא קשר של המשכיות ("אדרבה"). בחלקו הראשון של המשפט נאמר וינברג אינו אמיץ. בחלקו השני של המשפט נאמר כי וינברג פחדן ומתנהג בתבוסתנות. בשני חלקי המשפט נכתב כי וינברג פחדן. על כן, חלקו השני של המשפט אכן ממשיך את חלקו הראשון. מכאן ששני חלקי המשפט יוצרים משפט הגיוני, ולכן זו התשובה הנכונה.

**תשובה (1).**

12.

**השאלה:** הממשלה הציגה את פעולות השיקום כביטוי לרצונה הכן לסייע לקהילות הנתונות במצוקה. \_\_\_\_\_, רבים מחבריה ראו בפעולות השיקום \_\_\_\_\_: הם \_\_\_\_\_ גורל הקהילות, וסברו כי יש להמשיך בשיקום \_\_\_\_\_ משרת את מטרותיהם הפוליטיות.

**פתרון:** נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

**תשובה (1):** הממשלה הציגה את פעולות השיקום כביטוי לרצונה הכן לסייע לקהילות הנתונות במצוקה. **ואולם**, רבים מחבריה ראו בפעולות השיקום **צעד תעמולתי גרידא**: הם **לא התעניינו** בגורל הקהילות, וסברו כי יש להמשיך בשיקום **רק משום שהוא** משרת את מטרותיהם הפוליטיות.

תמצות: **החלק הראשון:** הממשלה הציגה את פעולות השיקום כביטוי לרצונה לסייע. אך רוב חבריה חשבו כי מדובר בצעד תעמולתי.

**החלק השני:** חברי הממשלה לא באמת רצו לסייע לקהילות, ועשו זאת רק בגלל אינטרסים פוליטיים.

סימן נקודתיים מופיע לפני מתן הסבר. סימן הנקודתיים במשפט זה מופיע לאחר חלקו הראשון של המשפט. לפיכך, חלקו השני של המשפט אמור להסביר את חלקו הראשון של המשפט. לפי החלק השני של המשפט, חברי הממשלה תמכו בפעולות השיקום ממניעים פוליטיים, מה שמסביר את חלקו הראשון של המשפט: חברי הממשלה ראו בפעולות השיקום צעד תעמולתי. לכן, שני חלקי המשפט יוצרים משפט הגיוני, ועל כן זו התשובה הנכונה.

**תשובה (1).**

13.

**השאלה:** כשנשאל פרופסור דגלס הופשטר, חוקר בתחום הבינה המלאכותית, אם הוא מאוכזב מן ההתקדמות המועטה של המחקר בתחום בשלושים השנים האחרונות, השיב: "כלל וכלל לא. להפך, הייתי מודאג מאוד אם בתוך עשורים אחדים היינו מתקרבים לתבונה אנושית - הייתי חושש שמא תבונתנו ונשמתנו חסרות עומק, והדבר היה גורם לי לאבד לחלוטין את הכבוד שאני חש לאנושיות."

לפי האמור לעיל, מה דעתו של פרופסור הופשטר על הבינה המלאכותית?

**פתרון:** בתחילת הפסקה אומר הפרופסור שהוא אינו מאוכזב מההתקדמות המועטה בתחום הבינה המלאכותית. לאחר מכן הוא אומר "להפך", כלומר ניתן להסיק כי הוא אפילו שמח על ההתקדמות המועטה. הוא מצייץ כי הוא היה מתאכזב במידה ותחום הבינה המלאכותית היה מתקרב לתבונה האנושית תוך עשורים בודדים. לטענתו, אם זה היה קורה, הדבר היה גורם לו לחשוב שלתבונה האנושית אין עומק. אם לדעת הפרופסור התקרבות לבינה אנושית תוך עשורים בודדים מעידה על כך שלאנושות אין עומק, הרי שתקופת גילוי ארוכה יותר מעידה כי יש לתבונה האנושית עומק. יתרה מזאת, הפרופסור היה מאוכזב אם קצב ההתקדמות היה מהיר יותר, ולכן כנראה שלדעתו יש לאנושות עומק רב. לכן, הוא כנראה מאמין שחקר הבינה המלאכותית הוא תהליך ארוך.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות:

**תשובה (1):** הוא סבור שהיא לעולם לא תוכל להשתוות לתבונה האנושית, אשר אין גבול לעומקה

התשובה אינה נכונה. הפרופסור אמנם טוען כי אם הבינה המלאכותית הייתה מתקרבת תוך עשורים מעטים לתבונה אנושית, הוא היה חושש שהתבונה האנושית חסרת עומק. עם זאת, אין בכך כדי להסיק כי הפרופסור סבור כי הבינה המלאכותית לעולם לא תוכל להשתוות לתבונה האנושית, או שאין גבול לעומקה של התבונה האנושית. כל מה שניתן להסיק מטענה זו הוא שלדעתו של הפרופסור ייקח לבינה המלאכותית זמן רב על מנת להתקרב לתבונה אנושית, ושלדעתו לתבונה האנושית יש עומק.

**תשובה (2):** הוא סבור שאם אי פעם היא תתקרב לתבונה האנושית, יביא הדבר לידי אובדן כבודה של האנושיות

התשובה אינה נכונה. הפרופסור אמנם טוען כי הוא היה מאבד את הכבוד שהוא חש כלפי האנושיות אם הבינה המלאכותית הייתה מתקרבת לתבונה אנושית בתוך עשורים אחדים בלבד. אך, הוא אינו מתייחס למצב היפותטי שבו הבינה המלאכותית תתקרב לתבונה האנושית בעתיד הרחוק. הפרופסור גם אינו רומז על כך שכבודה של האנושיות יאבד במקרה כזה.

**תשובה (3):** הוא סבור שהיא כבר מפותחת דיה וממילא אין מטרחה לחקות את התבונה האנושית  
התשובה אינה נכונה, שכן על פי הפסקה הפרופסור סבור כי ייקח לבינה המלאכותית זמן רב להתקרב לתבונה  
האנושית. מכאן ניתן להסיק כי הוא אינו סבור כי היא מפותחת דיה, ולטעמו יש לה עוד הרבה מקום  
להתפתח. כמו כן, הפרופסור אינו מתייחס בדבריו למטרות של הבינה המלאכותית.

**תשובה (4):** הוא סבור שיידרש זמן רב לקרבה לתבונה האנושית משום שהתבונה האנושית מורכבת מאוד  
זו התשובה הנכונה. הפרופסור טוען כי אם הבינה המלאכותית הייתה מתקרבת תוך עשורים מעטים לתבונה  
אנושית, הוא היה חושש שהתבונה האנושית חסרת עומק. כלומר, הפרופסור סבור כי התבונה האנושית  
מלאת עומק. בשל כך, לשיטתו, הזמן שייקח לבינה המלאכותית להתקרב לתבונה האנושית יהיה ארוך.  
**תשובה (4).**

**14. השאלה:** נקודת המבט הסובייקטיבית הולכת ומתקבלת כמרכיב לגיטימי בעיסוק העיתונאי. ההתפתחות  
הזאת מראה כי הציבור מוכן יותר מבעבר לקבל את קיומן של נקודות מבט שונות היוצרות תמונת מציאות  
עשירה ודינמית יותר, גם אם קוהרנטית פחות. עם זאת, הציבור עדיין נוטה לראות במידע הנמסר  
בעיתונים אמת עובדתית רק מכוח פרסומו בהם. (קוהרנטי = עקבי, רציף)  
על פי העולה מן הפסקה, מדוע בחר הכותב להשתמש במילים "עם זאת"?

**פתרון:** נמצא את המילים עליהן נשאלנו ונבין את משמעותן בפסקה.  
החלק השני של הפסקה נפתח במילים "עם זאת", שהן מילות ניגוד. לפיכך, מה שנאמר בהמשך למילים "עם  
זאת" מנוגד למה שנאמר לפניו.  
בחלקה הראשון של הפסקה נכתב כי נקודת המבט הסובייקטיבית נהיית לגיטימית יותר, וכי הציבור מוכן  
יותר מבעבר לקבל נקודות מבט שונות. בחלקה השני של הפסקה, לאחר המילים "עם זאת", נכתב כי הציבור  
עדיין רואה במידע הנמסר בעיתונים אמת עובדתית. לפיכך המילים "עם זאת" באות להראות את הניגוד בין  
שני החלקים: הניגוד בין המוכנות של הציבור לקבל עיתונות סובייקטיבית לבין העובדה שהוא מאמין  
לחלוטין לכל מה שהוא קורא.  
כעת נבדוק את התשובות המוצעות:

**תשובה (1):** משום שהוא סבור שיש ניגוד בין הלגיטימיות, ההולכת ומתרחבת, של ריבוי נקודות מבט  
בעיתונות ובין העובדה שבעיתונות מתפרסמות לא פעם ידיעות בלתי מהימנות  
התשובה אינה נכונה, שכן הפסקה אינה עוסקת במהימנותן של הידיעות שבעיתון, אלא רק במהימנות  
שמעניק להן הציבור.

**תשובה (2):** משום שהוא סבור שיש ניגוד בין נכונותו של הציבור לקבל סיקור שאינו אובייקטיבי ובין  
העובדה שהציבור אינו מטיל ספק באמיתות העובדתית של המידע הנמסר בעיתון

**תשובה (3):** משום שהוא סבור שיש ניגוד בין התרחבות הסיקור הסובייקטיבי בעיתונות ובין נטיית הציבור  
לאמץ רק אחת מנקודות המבט המוצגות בעיתון כאמת עובדתית

התשובה אינה נכונה, שכן בפסקה לא נאמר כי הציבור נוטה לאמץ רק אחת מנקודות המבט המוצגות בציבור  
כאמת עובדתית. נכתב כי הציבור מתייחס למידע בעיתון כאמת עובדתית באופן כללי.

**תשובה (4):** משום שהוא סבור שיש ניגוד בין העובדה שתמונת המציאות שהעיתונות מציגה הולכת ונעשית  
עשירה ודינמית יותר ובין העובדה שהיא הולכת ונעשית פחות קוהרנטית ופחות מהימנה

התשובה אינה נכונה. הניגוד אליו מתייחסות המילים "עם זאת" הוא בין נכונותו של הציבור לקבל עיתונות  
סובייקטיבית, לבין העובדה שהוא עדיין מתייחס אל המידע בעיתון כמידע אובייקטיבי. בפסקה לא נאמר כי  
תמונת המציאות שהעיתונות מציגה נעשית פחות קוהרנטית ופחות מהימנה, אלא רק שהציבור אינו מטיל  
ספק במהימנותה.

**תשובה (2).**



15.

**השאלה:** הפילוסוף הצרפתי ז'אן בודריאר: "האדם איבד את המיומנות הבסיסית שיש לקוף, היכולת לגרד את גבו, זו אשר נותנת לו עצמאות בלתי רגילה וחירות להתרועע מסיבות שמעבר לצורך בגירוד גב הדדי".

לאיזו מהאפשרויות הבאות סביר שהתכוון בודריאר?

**פתרון:** ראשית, נבין את דבריו של בודריאר. בודריאר מציין שהאדם איבד את המיומנות הבסיסית שיש לקוף - היכולת לגרד את גבו. הוא מוסיף כי מיומנות זו נותנת לקוף עצמאות, ומאפשרת לו להתרועע מסיבות שמעבר לגירוד גב הדדי. מכאן שאם האדם איבד מיומנות זו הרי שהוא זקוק לאנשים אחרים. יתרה מזאת, אם האדם אינו יכול להתרועע מסיבות שמעבר לגירוד הגב ההדדי, הרי שהוא מתרועע רק בשביל גירוד הגב ההדדי. לפיכך, על פי בודריאר, בני האדם מתרועעים זה עם זה רק משום שהם חייבים את עזרתם של אחרים.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות:

**תשובה (1): בני האדם אינם באים עוד במגע זה עם זה אלא בגלל התועלת שהם מפיקים זה מזה.** זו התשובה הנכונה.

**תשובה (2): היכולת לתקשר - גירוד גב הדדי במקרה זה - אינה המצאה של בני האדם** התשובה אינה נכונה. הציטוט לעיל עוסק ביכולת שאיבד האדם, ולא בהמצאה של האדם. לפיכך, לא סביר שלכך התכוון בודריאר. יתרה מזאת, כאשר אנו נשאלים למה התכוון בודריאר, למעשה עלינו למצוא את עיקר דבריו. לכן, גם אם ניתן להסיק כי גירוד גב הדדי אינו המצאה של בני האדם, זהו אינו המסר המרכזי הנובע מהציטוט.

**תשובה (3): התקשורת בין בני האדם התפתחה הרבה מעבר לתקשורת בין קופים, המסתכמת בגירוד גב הדדי**

התשובה אינה נכונה. מדבריו של בודריאר עולה כי בני האדם מתרועעים זה עם זה רק לשם גירוד הגב ההדדי, וזאת לעומת הקופים שיש להם את החופש להתרועע זה עם זה מסיבות שונות. לפיכך, משתמע כי דווקא לקופים יש תקשורת מפותחת יותר ולא לבני האדם.

**תשובה (4): החירות של בני האדם לבוא במגע זה עם זה גזלה מהם את העצמאות שהקופים עדיין נהנים ממנה**

התשובה אינה נכונה. ראשית, על פי דבריו של בודריאר, בני האדם איבדו את החירות לבוא במגע זה עם זה שלא לצורך תועלתם האישית. כלומר, לבני האדם אין חירות לבוא זה במגע עם זה. שנית, על פי בודריאר בני האדם איבדו את עצמאותם מכיוון שאיבדו את היכולת לגרד בגבם, ולא מכיוון שיש להם חירות לבוא במגע זה עם זה. כלומר, הסיבה המוצגת בתשובה זו לאובדן עצמאותם של בני האדם שגויה.

**תשובה (1).**

**השאלה:** במקום עבודה מסוים העובדים יכולים להזמין ארוחת צהריים מתפריט מגוון, באמצעות מערכת ממוחשבת. באחד הימים התקלקלה המערכת הממוחשבת, והעובדים התבקשו לרשום את הזמנותיהם על דף שנתלה על לוח המודעות. כששמעה על כך אחת העובדות היא העלתה את ההשערה כי באותו יום יהיה מגוון המנות המוזמנות מצומצם מדרך כלל.

איזו מההנחות הבאות **אינה** מתאימה לעמוד בבסיס השערתה של העובדת?

**פתרון:** עלינו למצוא איזה הנחה **אינה** מתאימה לעמוד בבסיס השערתה של העובדת. כלומר עלינו למצוא שלוש תשובות שמתאימות לעמוד בבסיס השערתה של העובדת. הנחה שמתאימה לעמוד בבסיס השערתה של העובדת היא הנחה שיכולה להסביר את המסקנה אליה הגיעה העובדת.

נבדוק את התשובות המוצעות ונפסול תשובות אשר מתאימות לעמוד בבסיס השערתה:

**תשובה (1):** רוב המנות בתפריט משתנות מדי יום ביומו, וללא גישה לתפריט היומי יזמינו העובדים אחת מהמנות הקבועות, שאותן הם זוכרים

התשובה אינה נכונה, שכן הנחה זו מתאימה לעמוד בבסיס השערתה של העובדת. אם רוב המנות בתפריט משתנות מדי יום ביומו, סביר שהעובדים אינם יודעים מהן כל המנות המוצעות בכל יום. לפיכך, בהיעדר תפריט יאלצו העובדים לבחור מתוך המנות הקבועות, שאינן משתנות, ולא מתוך מגוון המנות המלא. מספר המנות הקבועות קטן יותר ממספר כל המנות שבתפריט, ולכן צפוי שמגוון המנות שיוזמנו באותו יום יהיה קטן יותר.

**תשובה (2):** רוב העובדים אינם רוצים להיתפס כבזבזנים, וכשהזמנותיהם מפורסמות לעיני כולל הם יזמינו אחת מהמנות הזולות בתפריט

התשובה אינה נכונה, שכן הנחה זו מתאימה לעמוד בבסיס השערתה של העובדת. אם רוב העובדים אינם רוצים להיתפס כבזבזנים, הרי שמכיוון שהמנות מוצגות באופן פומבי על לוח המודעות, רוב העובדים יעדיפו לבחור רק מנות זולות. המנות הזולות בתפריט מהוות חלק הקטן ממספר המנות הכולל, ולכן רוב העובדים יזמינו מנות מתוך מגוון קטן יותר, מה שיקטין את מספר אפשרויות הבחירה שלהם. לכן, צפוי שמגוון המנות שיוזמנו באותו יום יהיה קטן יותר.

**תשובה (3):** קל יותר לבחור בין אפשרויות שבחרו אחרים, ולכן רבים מהעובדים יזמינו מנה שאחד העובדים כבר רשם לפנייהם על לוח המודעות

התשובה אינה נכונה, שכן הנחה זו מתאימה לעמוד בבסיס השערתה של העובדת. אם קל יותר לבחור בין אפשרויות שבחרו אחרים, הרי שלפחות חלק מן העובדים יזמינו מנה שכבר הוזמנה על ידי אחד העובדים האחרים, ולא מתוך המבחר המלא שבתפריט. מכיוון שעובדים אלה בוחרים מנות מתוך מספר קטן יותר של מנות מזה שיש בתפריט המלא, צפוי שמגוון המנות שיוזמנו באותו יום יהיה קטן יותר.

**תשובה (4):** עובדים רבים אינם זוכרים את התפריט, ויזמינו את המנה שהזמינו יום קודם לכן

זו התשובה הנכונה, שכן הנחה זו **אינה** מתאימה לעמוד בבסיס השערתה של העובדת. אם עובדים רבים יזמינו את המנה שהזמינו יום קודם לכן, הרי שמגוון המנות אמור להיות זהה למגוון המנות שהיה ביום הקודם, כלומר לא צפוי שהוא יהיה קטן יותר ביחס לדרך כלל.

**תשובה (4).**

17.

**השאלה:** בעזרת ציטוט סלקטיבי מתוך כתבי קיקרו, או באמצעות פרשנות הנגועה בדעה קדומה (מודעת או בלתי מודעת), הראו חוקרים אחדים כי קיקרו החזיק באותן דעות במשך כל חייו, ואילו חוקרים אחרים - כי הוא נהג לשנות את דעותיו לפי הנסיבות.

איזה מן המשפטים הבאים מבטא את הנטען בפסקה בצורה הטובה ביותר?

**פתרון:** ראשית, ננסה להבין את הנטען בפסקה. בפסקה הכותב מציג שתי דרכים שגויות להציג את דעותיו של קיקרו: ציטוט סלקטיבי ופרשנות הנגועה בדעה קדומה. לטענתו, בעזרת דרכים אלו, חוקרים מסוימים הראו כי לקיקרו היו דעות עקביות ואחרים הראו כי הוא היה נוהג לשנות את דעותיו.

כעת נעבור על התשובות המוצעות:

**תשובה (1):** מכיוון שאפשר לפרש את כתביו של קיקרו בדרכים שונות, יש חוקרים שסברו כי הוא היה הפכפך, ואילו אחרים סברו כי ההפך הוא הנכון

התשובה אינה נכונה. בפסקה לא נכתב שאפשר לפרש את דבריו של קיקרו בדרכים שונות, אלא שהיו חוקרים שעשו זאת, הלכה למעשה. אמנם אם חוקרים פירשו את דבריו בדרכים שונות, הרי שניתן להסיק כי ניתן לעשות זאת. אולם, בפסקה גם נכתב כי חוקרים אלו פרשו את דבריו כך משום שפרשנותם הייתה נגועה בדעה קדומה. כמו כן, בתשובה זו לא נכתב כי היו חוקרים שציטטו את דבריו של קיקרו באופן סלקטיבי. לפיכך תשובה זו חלקית.

**תשובה (2):** חוקרים שטענו שקיקרו נהג להתאים את דעותיו לנסיבות המשתנות עיוותו את דבריו כדי להתאימם להשקפתם, ואילו חוקרים שטענו כי הוא היה עקבי בדעותיו - יש להם על מה שיסמכו

התשובה אינה נכונה. על פי הפסקה, גם חוקרים שטענו שקיקרו היה עקבי, וגם כאלה שטענו שלא, מואשמים בכך שלא פרשו את דבריו כהלכה. חלקם משום שציטטו את דבריו באופן סלקטיבי וחלקם משום שהיו נגועים בדעות קדומות. אם כן, הטענה כי חוקרים שטענו שקיקרו היה עקבי בדעותיו היו אמינים, סותרת את הנאמר בפסקה.

**תשובה (3):** המחלוקת המחקרית בשאלת עקביותו הרעיונית של קיקרו, מקורה בעובדה שיש חוקרים שהניחו לדעותיהם הקדומות להשפיע על פרשנותם לכתביו

התשובה אינה נכונה, שכן היא מציגה רק חלק מהטענה המוצגת בפסקה. התשובה מתייחסת רק לאחת הסיבות שבגינן יש מחלוקת בשאלת עקביותו של קיקרו. בפסקה הוזכרו שתי סיבות למחלוקת: חוקרים שהניחו לדעותיהם הקדומות להשפיע על פרשנותם וציטוטים סלקטיביים מתוך כתביו.

**תשובה (4):** הן חוקרים שייחסו לקיקרו הפכפכות והן חוקרים שייחסו לו דבקות בלתי מתפשרת בעמדותיו הציגו את כתביו הצגה מוטה או מסלפת. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

**הבנת הנקרא** (שאלות 18-23)

18.

**השאלה:** איזו מן ההנחות הבאות אינה משתמעת מן הפסקה הראשונה?

**פתרון:** נבדוק את התשובות המוצעות לאחר שקראנו את הפסקה הראשונה:

**תשובה (1):** קיומם של מיני בעלי חיים שהם ייחודיים לאזור מסוים הוא לעיתים תוצאה של "נדידת יבשות"

התשובה אינה נכונה, שכן היא משתמעת מהפסקה. בתחילת הפסקה מציינים כי עולם החי באי מדגסקר שונה מזה שבאפריקה כמעט לחלוטין, ושרוב מיני החיות החיים באי אינם מצויים בשום מקום בעולם. מיד לאחר מכן נכתב כי: "לכאורה, לפנינו תוצר מובהק של "נדידת יבשות" ... ומאז התפתחו צאצאיהם בנפרד, ולכן באופן ייחודי." (שורות 3-5) אם "נדידת יבשות" מהווה הסבר הגיוני לעובדה שבאי מדגסקר מצויים מינים ייחודיים רק לו, הרי שניתן להסיק כי קיומם של מיני בעלי חיים שהם ייחודיים לאזור מסוים הוא לעיתים תוצאה של "נדידת יבשות".

**תשובה (2):** באמצעות בדיקה של מידת הדמיון הגנטי אפשר לקבוע מתי הופרדו מינים של בעלי חיים זה מזה

התשובה אינה נכונה, שכן היא משתמעת מהפסקה. בפסקה כתוב: "ואולם, בדיקות של מידת הדמיון הגנטי מראות שהמינים שעל האי הופרדו מן המינים האפריקניים רק לפני כ-25 מיליון שנה." (שורות 5-7) מכאן שבדיקה של מידת הדמיון הגנטי מאפשרת לקבוע מתי הופרדו מינים של בעלי חיים זה מזה.

**תשובה (3):** 400 ק"מ הם מרחק רב בכל הקשור לתהליכים המשפיעים על אוכלוסיות של בעלי חיים

זו התשובה הנכונה, שכן היא אינה משתמעת מהפסקה ואף סותרת את הנאמר בה. בפסקה כתוב: "האי מדגסקר מופרד מיבשת אפריקה על ידי מצר מוזמביק, שרוחבו כ-400 ק"מ בלבד, ואף על פי כן עולם החי באי שונה כמעט לחלוטין מזה שבאפריקה." (שורות 1-2) המילים "אף על פי כן" מציינות ניגוד בין הנאמר בחלקו הראשון של המשפט ולבין חלקו השני. כלומר, יש ניגוד בין העובדה שהמרחק בין מדגסקר ויבשת אפריקה הוא 400 ק"מ ובין העובדה שאוכלוסיות בעלי החיים שם שונות. לפיכך, ניתן להסיק כי מרחק של 400 ק"מ לא היה אמור להשפיע על מידת הדמיון של אוכלוסיות בעלי החיים. בנוסף, במשפט טורחים לציין כי המרחק בין האי מדגסקר ליבשת אפריקה הוא 400 ק"מ בלבד, כלומר זה נחשב למרחק קטן.

**תשובה (4):** כאשר צאצאים של מין מסוים חיים במקומות המנותקים זה מזה, צאצאיהם עשויים להתפתח באופן שונה בכל מקום

התשובה אינה נכונה, שכן היא משתמעת מהפסקה. בפסקה נכתב: "... כאשר האי מדגסקר התנתק מאפריקה, הופרדו אבותיהם של המינים החיים כיום באי מאחיהם האפריקניים, ומאז התפתחו צאצאיהם בנפרד, ולכן באופן ייחודי." (שורות 3-5) כלומר, ניתוק אבותיהם של המינים זה מזה הביאה להתפתחות הצאצאים במקומות השונים באופן שונה. לכן, ניתן להסיק כי כאשר צאצאים של מין מסוים חיים במקומות המנותקים זה מזה, הם עשויים להתפתח באופן שונה בכל מקום.

**תשובה (3).**

19.

**השאלה:** התאוריה הנוכרת בשורות 9-10 מסבירה \_\_\_\_\_ הגיעו בעלי חיים למדגסקר עד לפני כ-25 מיליון שנה, אך אינה מסבירה \_\_\_\_\_ הגיעו למדגסקר לאחר מכן.

**פתרון:** שאלה זו דומה במבנה שלה לשאלת השלמת משפטים. מהסתכלות בתשובות ניתן לראות כי עלינו לקבוע מה התיאוריה שבפסקה השנייה מסבירה לגבי הגעתם של בעלי חיים למדגסקר. לפיכך, נחזור לקטע ונמצא מה התיאוריה מסבירה.

תחילת הפסקה השנייה נפתחת באופן הבא: "**לפי אחת התאוריות**... לפיכך, על מנת להבין איזו תופעה התאוריה מסבירה, עלינו לחזור לפסקה הקודמת.

בפסקה הראשונה נאמר כי בדיקות של מידת הדמיון הגנטי מראות שהמינים שעל האי מדגסקר הופרו מן המינים האפריקניים רק לפני כ-25 מיליון שנה. כלומר, עד אז המשיכו להגיע מינים אפריקאים למדגסקר. הפסקה מסתיימת בשאלה: "כיצד, אם כן, המשיכו המינים האפריקניים לעבור לאי מדגסקר, שהיה מנותק מיבשת האם שלו זה עשרות מיליוני שנים?" התיאוריה שבפסקה השנייה מהווה המשך ישיר לשאלה זו. לכן, ניתן לקבוע כי התיאוריה באה לענות על שאלה זו. כלומר, התאוריה מסבירה כיצד הגיעו בעלי חיים למדגסקר עד לפני כ-25 מיליון שנה. כעת ניתן לפסול את תשובות (1) ו-(2).

בפסקה השנייה נכתב: "תאוריה זו אין בה כדי להסביר מדוע... לא המשיכו להגיע לשם בעלי חיים נוספים באותו אופן במהלך מיליוני השנים שאחר מכן." (שורות 10-12) מכאן שהתאוריה אינה מסבירה מדוע לא הגיעו בעלי חיים למדגסקר לאחר מכן (החל מלפני 25 מיליון שנה ועד היום).

**תשובה (3).**

20.

**השאלה:** מן הפסקה השנייה משתמע כי הלמור -

**פתרון:** ראשית, נחפש התייחסות ללמור ונבין באיזה הקשר הוא מוזכר. בשורות 12-14 כתוב: "קשה להאמין שיונקים פרימיטיביים, כגון הלמור, היו באופן כלשהו מותאמים לשיט על בולי עץ יותר מבעלי חיים מאוחרים ומפותחים מהם, כגון קופי האדם הגדולים". דברים אלו של רוברט מק'קול באים בכדי להעביר ביקורת על התיאוריה שהוצעה למעבר בעלי החיים בין יבשת אפריקה למדגסקר. על פי תיאוריה זו, בעלי החיים עברו מאפריקה למדגסקר בשיט על בולי עץ. על פי דבריו של מק'קול, לא ייתכן שהלמור היה מותאם יותר לשיט מבעלי חיים מפותחים ממנו. מכך ניתן להסיק כי הלמור כנראה הצליח לעבור מאפריקה למדגסקר בעוד שיונקים מפותחים ממנו לא הצליחו.

נבדוק את התשובות המוצעות:

**תשובה (1): חי בעבר באפריקה**

זו התשובה הנכונה. מדבריו של מק'קול ניתן להבין שהלמור הצליח לעבור מאפריקה למדגסקר, ומכאן שבעבר הוא חי באפריקה.

**תשובה (2): חי כיום רק באפריקה**

התשובה אינה נכונה, שכן אם הלמור הצליח לעבור מאפריקה למדגסקר, הרי שהוא לא חי רק באפריקה.

**תשובה (3): הגיע לאפריקה לפני פחות מ-25 מיליון שנה**

התשובה אינה נכונה. ידוע כי מדגסקר הופרדה מאפריקה לפני כ-160 מיליון שנה. לפי הפסקה, הלמור הגיע למדגסקר אחרי היפרדות היבשות. כלומר, הלמור הגיע למדגסקר לפני פחות מ-160 מיליון שנה. למעשה, אין בפסקה כל התייחסות לתקופה שבה הגיע הלמור לאפריקה.

**תשובה (4): הגיע למדגסקר לפני יותר מ-160 מיליון שנה**

התשובה אינה נכונה. בפסקה הראשונה נכתב כי התנתקות היבשות התרחשה לפני כ-160 מיליון שנה. כלומר, לפני כן לא הייתה יבשת מדגסקר, שכן היא הייתה עדיין חלק מיבשת אפריקה. כמו כן, כפי שהוסבר בתשובה (3), מהפסקה משתמע כי הלמור הגיע למדגסקר לאחר התנתקות היבשות, כלומר לפני פחות מ-160 מיליון שנה.

**תשובה (1).**

**21. השאלה:** לפי ההסבר שמציע מק'קול, "התנגשות יבשות הרחק מחופי אפריקה" (שורה 17) הובילה ל-

**פתרון:** נקרא את המשפט הרלוונטי מתחילתו: "לפי מק'קול, בעקבות התנגשות יבשות הרחק מחופי אפריקה התרומם קרום כדור הארץ באזור שבר דאווי עד כדי כך שגובהו הספיק להיווצרות גשר יבשתי, שעליו יכלו בעלי החיים האפריקניים לנדוד הלוך ושוב." (שורות 16-18)

נסכם: התנגשות יבשות גרמה להתרוממות קרום כדור הארץ באזור שבר דאווי, עד שנוצר גשר יבשתי המחבר בין אפריקה למדגסקר. כלומר, התנגשות יבשות הרחק מחופי אפריקה הובילה להתרוממות הקרקע שבאזור דאווי.

**תשובה (1).**

**22. השאלה:** מהפסקה האחרונה עולה כי אם יתברר שקרום כדור הארץ באזור שבר דאווי דק יותר ממה שהיה ידוע עד כה, הדבר -

**פתרון:** הפסקה האחרונה מציגה את התגובות לתיאוריה שהעלה מק'קול בפסקה השלישית, ובעיקר מציגה את הביקורת של מייק קופין עליה. בפסקה השלישית טוען מק'קול כי התנגשות יבשות הרחק מחופי אפריקה הובילה להתרוממות הקרקע שבאזור שבר דאווי כך שגובהו הספיק להיווצרות גשר יבשתי.

מנגד, מייק קופין טוען כי באזור שבר דאווי קרום כדור הארץ קשיח ועמיד. על פי דבריו, ייתכן שהתנגשות יבשות תוביל להתרוממות קרקע בעיקר במקומות שבהם כדור הארץ דק ופגיע (ולא קשיח ועמיד). כלומר, קופין טוען כי התאוריה של מק'קול אינה אפשרית משום שקרום כדור הארץ באזור שבר דאווי קשיח מדי. מכאן שאם יתברר שקרום כדור הארץ באזור שבר דאווי דק יותר ממה שהיה ידוע עד כה, הדבר יחליש את הביקורת של קופין, ועל כן **יחזק את התאוריה של מק'קול.**

**תשובה (1).**

**השאלה:** איזו מן האפשרויות הבאות מתארת את מבנה הקטע בצורה הטובה ביותר?

**פתרון:** נשאלנו איזו מהאפשרויות מתארת את מבנה הקטע בצורה הטובה ביותר, ולכן נסכם בקצרה כל אחת מהפסקאות. לאחר מכן נבדוק את התשובות המוצעות.

הפסקה הראשונה מציגה את תופעת התנתקות מדגסקר מיבשת אפריקה והתפתחות המינים שם לאחר מכן. הפסקה מסתיימת בשאלה כיצד ניתן להסביר את נדידת החיות מאפריקה למדגסקר גם אחרי ההתנתקות. הפסקה השנייה נפתחת בהסבר אפשרי לתופעה (תאוריית השיטפונות ובולי העץ) ובהמשך מעלה ספקות בעניינו.

הפסקה השלישית מציגה הסבר חלופי לתופעה (התאוריה של מק'קול בנוגע להתנגשות היבשות). הפסקה הרביעית מציגה ביקורת על התאוריה של מק'קול.

כעת, נעבור על התשובות המוצעות:

**תשובה (1):** הצגת שאלה מחקרית ← הצגת תשובה ← הצגת תשובה מתחרה ← הצגת תאוריה המשלבת את שתי התשובות

התשובה אינה נכונה. בקטע לא מוצגת תאוריה המשלבת את שתי התאוריות שהוזכרו בו (תיאוריית בולי העץ ותיאורית התרוממות הקרקע). למעשה, בסוף הקטע מוצגת ביקורת על התאוריה האחרונה שהוזכרה.

**תשובה (2):** הצגת שאלה מדעית ← הצגת פתרון אפשרי והעלאת ספקות בעניינו ← הצגת פתרון אחר ← הצגת ביקורת נגדו. זו התשובה הנכונה.

לצורך שלמות ההסבר, נעבור גם על התשובות הנוספות ונראה מדוע הן לא מתאימות.

**תשובה (3):** תיאור תופעה ביולוגית ← הצגת תופעה גאופיזית ← תיאור הקשר בין שתי התופעות ← הצגת שאלה מחקרית הנובעת ממנו

התשובה אינה נכונה, שכן הקטע לא דן בשתי תופעות שונות ולא מתאר את הקשר ביניהן, אלא מנסה להסביר תופעה אחת בלבד בדרכים שונות (תופעת נדידת החיות מאפריקה למדגסקר גם אחרי ההתנתקות היבשות).

**תשובה (4):** תיאור תופעה זואולוגית ← סקירת תאוריות המסבירות אותה ← דיון בהשלכות של כל תאוריה ← הכרעה בין התאוריות

התשובה אינה נכונה. הקטע אמנם עוסק בתופעת המינים הייחודיים במדגסקר, אשר ניתן להתייחס אליה כתופעה זואולוגית, ואף מוצגות בו תאוריות שונות המנסות להסביר אותה. אולם, הקטע אינו מסתיים בדיון בהשלכות של כל תאוריה ואין בו הכרעה ביניהן.

**תשובה (2).**